

برای جذب مخاطبان استفاده کرد. ایران پس از اسلام، به‌ویژه پس از صفویه به عنوان کانون تشیع شناخته می‌شود و نامش با مکتب اهل بیت (ع) عجین شده است.

حوزه علمیه خراسان به‌طور ویژه چه ظرفیت‌ها و اولویت‌هایی برای تبلیغ بین‌المللی و برون‌مرزی دارد؟

از جمله این فرصت‌ها که به مشهد و خراسان اختصاص دارد، وجود مرقد مطهر امام رضا (ع) است که علاوه بر جاذبه معنوی، جاذبه تاریخی و هنری هم به مشهد داده است و هر کدام از این‌ها می‌تواند به عنوان یک فرصت تلقی شود. بنابراین حوزه علمیه خراسان که در مجاورت مرقد امام رضا (ع) شکل گرفته است، فرصت ویژه‌ای برای ارتباط با جهان دارد که در بقیه نقاط ایران مهیا نیست. این حوزه قطع‌نظر از جایگاه جغرافیایی‌اش، مثل همه حوزه‌های علمیه وظیفه پاسخگویی به نیازهای معاصر را دارد و علاوه بر این، فرصت‌ها و جاذبه‌های ویژه، مستلزم برنامه‌ریزی ویژه‌ای برای بهره‌مندی بهینه از این فرصت‌هاست.

به‌طور قطع برای تحقق بهینه این هدف، همکاری مجموعه دست‌اندرکاران فرهنگی و مذهبی استان خراسان، از جمله آستان قدس رضوی، صداوسیما، فرهنگ و ارشاد و

حوزه خراسان دو ویژگی خاص و فرصت مهم دارد؛ یک فرصت مربوط به وجود مرقد مطهر امام رضا (ع) است که جاذبه‌ای برای زیارت و ارتباط‌گیری با زائران و تحصیل در این حوزه است و موقعیت جغرافیایی و نزدیکی فرهنگی با افغانستان.

در دنیای معاصر، اگر عالم مسلمان توان تکلم به زبان عربی را نداشته باشد، اصلاً عالم اسلامی تلقی نمی‌شود! اگر شما امروز به اروپا بروید و زبان آن‌ها را ندانید، خیلی برایشان عجیب نیست؛ اما اگر به اروپا بروید و زبان عربی بلد نباشید، آن‌ها شما را عالم دینی نمی‌دانند!

دیگر مجموعه‌های فرهنگی لازم است؛ اما قلب این مجموعه‌ها و کانون استفاده از ظرفیت‌های مشهد و پاسخگویی به نیازهای جهانی، حوزه علمیه مشهد است.

آیا می‌توان در کشورهای همسایه، فرصت‌هایی برای فعالیت حوزه خراسان تعریف کرد؟

خصوصیات جغرافیایی مشهد و مجاورتش با بعضی کشورهای اسلامی مثل افغانستان و کشورهای آسیای میانه، ویژگی خوبی برای حوزه علمیه مشهد است. در مشهد به‌صورت سنتی ارتباط گسترده‌ای با افغانستان وجود داشته است و طلاب افغانی به‌طور معمول، همه یا بخش عمده تحصیلات حوزوی خود را در این شهر انجام می‌دهند. اما ارتباطات کم‌تری با کشورهای آسیای میانه داشته‌ایم؛ به دلیل محدودیت‌های دوران شوروی و در

اقلیت بودن تشیع در آن مناطق. پس از استقلال این جمهوری‌ها و توسعه تفکر اهل بیت (ع) در منطقه، هم‌اکنون ظرفیت‌های خوبی پیدا شده که البته حوزه علمیه خراسان استفاده چندانی از آن نکرده است. اندک طلاب آن منطقه هم که برای تحصیل علوم دینی به ایران آمده‌اند، بیشتر به قم رفته‌اند تا مشهد! این نکته‌ای است که حوزه خراسان باید توجه داشته باشد؛ نزدیکی جغرافیایی خراسان با مناطق مجاور و شباهت‌های فرهنگی و اجتماعی آن‌ها پذیرش افراد را در مشهد آسان‌تر می‌کند. بسیاری از طلاب افغانی، همه‌جا خودشان را به عنوان مشه‌دی معرفی می‌کنند و مشکل ملیت ندارند. این خود فرصت بزرگی است و طلاب افغانستان که افراد با استعدادی هم هستند در صورت تعلیم و پرورش درست، نه فقط در افغانستان، بلکه در تاجیکستان، آسیای میانه، هند و پاکستان توان فعالیت خواهند داشت.

چون از یک طرف ارتباطاتی با آسیای میانه در دوره اشغال‌گری شوروی داشته‌اند و ظرفیت‌هایی پیدا شده که فعالیت را برای آن‌ها میسر می‌کند و از طرف دیگر با پاکستان و هند ارتباطات فرهنگی دارند.

بنابراین حوزه مشهد می‌تواند به کانونی برای پرورش استعدادهای منطقه، به‌ویژه افغانستان و استفاده از آن‌ها برای تبلیغ در مناطق مجاور تبدیل شود. مشهد می‌تواند کانون منطقه‌ای تبلیغ و آموزش تفکر اهل بیت (ع) در افغانستان، شبه‌قاره، آسیای میانه و حتی بخشی از چین باشد و همه این مناطق را با جمعیت گسترده‌اش پوشش دهد.

حوزه خراسان باید بتواند این ظرفیت گم‌شده را بازیابی کند و حوزه فرهنگی خراسان بزرگ را احیا کند. امروز جمع زیادی از طلاب افغانی و پاکستانی، به دلیل مشکلات اقامت در ایران، با وجود کمبودهای جدی و مشکلات امنیتی عراق، عازم نجف می‌شوند و بعضی نمی‌توانند تحمل کنند و تحصیل را رها می‌کنند. اگر بتوانیم زمینه تحصیل را برای آن‌ها به‌ویژه در خراسان ایجاد کنیم، انگیزه زیادی برای آن‌ها ایجاد می‌شود.

بنابراین حوزه خراسان دو ویژگی خاص و فرصت مهم دارد؛ یک فرصت مربوط به وجود مرقد مطهر امام رضا (ع) است که جاذبه‌ای برای

